

Цей переклад підготовлений Радою Європи в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки та фінансований за рахунок коштів на рівні Плану дій, наданих Естонією, Ірландією, Латвією, Литвою, Ліхтенштейном, Люксембургом, Нідерландами, Норвегією, Польщею, Румунією, Туреччиною, Угорщиною, Фінляндією, Чеською Республікою, Швейцарією, Швецією та Канадою.

This translation is produced by the Council of Europe within the framework of the Council of Europe Action Plan for Ukraine 2018-2021 and funded with Action Plan-level funds provided by the Czech Republic, Estonia, Finland, Hungary, Ireland, Latvia, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Poland, Romania, Sweden, Switzerland, Turkey and Canada.

Єопка проти Бельгії- 51564/99

Рішення від 5.2.2002 [Секція III]

Стаття 5

Стаття 5-1

Арешт і незаконне тримання під вартою

Арешт заявників з метою вислання, у той час як їх викликали лише для того, щоб доповнити прохання про надання притулку: *порушення*

Стаття 5-2

Інформація щодо причин арешту

Арешт заявників з метою вислання, у той час як їх викликали лише для того, щоб доповнити прохання про надання притулку: *відсутність порушення*

Стаття 5-4

Контроль за законністю позбавлення свободи

Заявники не могли скористатись наявними засобами правового захисту: *порушення*

Стаття 4 Протоколу № 4

Заборона колективного вислання іноземців

Відсутність розгляду конкретного становища кожного з висланих заявників:
порушення

Факти: Заявники, словацькі громадяни циганського походження, стверджували, що залишили свою країну після того, як стали жертвами расистських нападів і пасивності поліції. У листопаді 1998 року вони прибули до Бельгії, де попросили політичного притулку. 3 березня 1999 року їхні заяви про надання притулку були визнані неприйнятними; рішення про відмову супроводжувалися іншими рішеннями, що відмовляли їм у доступі на територію, а також супроводжувалися наказом виїзду з території протягом п'яти днів. 5 березня 1999 року заявники подали до Генерального комісаріату для осіб без громадянства та біженців негайне оскарження цих відмов. 18 червня 1999 р. Генеральний комісаріат підтвердив рішення про відмову у дозволі на перебування і уточнив, що п'ятиденний період знову розпочався. 28 липня 1999 року скарги щодо скасування та призупинення виконавчого провадження, подані заявниками проти рішення від 18 червня, були вилучені з переліку Державною Радою. Наприкінці вересня 1999 року поліція міста Гет викликала в перший день кілька десятків словацьких циганських сімей, включно з чотирма заявниками. У повістці було зазначено, що цей захід спрямований на заповнення документів у справі про їхнє прохання про надання притулку. У поліцейській дільниці заявникам було видано нове розпорядження про виїзд з

території від 29 вересня 1999 року, що супроводжувалося рішенням про доставлення до словацького кордону та позбавлення свободи з цією метою. В документі, який мав однакове формулювання для всіх, було згадано про позов до Державної Ради про скасування та призупинення рішення про вислання, а також про скаргу до колегії суддів кримінального суду щодо позбавлення свободи. У поліцейському відділенні був присутній перекладач, який володів словацькою мовою. Через кілька годин заявники, разом з іншими циганськими сім'ями, були доставлені до закритого транзитного центру. 1 жовтня 1999 року, о 22.30, адвокат заявників був повідомлений про затримання своїх клієнтів. Він зв'язався з Управлінням з питань іноземців з проханням, щоб вони не були вислані на тій підставі, що повинні піклуватися про госпіталізованого члена своєї сім'ї. Він не оскаржив рішення про видалення та позбавленні волі від вересня 1999 року. 5 жовтня сім'ї були доставлені до військового аеропорту, де їх посадили на літак до Словаччини.

Право: стаття 5 § 1 – Оскаржуваний арешт відбувся з метою вислання заявників з території Бельгії, тому у цій справі застосовується стаття 5 § 1 (f). Це положення вимагає лише те, щоб тривала процедура вислання. Що стосується законності позбавлення свободи, включно з дотриманням законних процедур, Конвенція по суті стосується зобов'язання дотримуватися матеріальних і процесуальних стандартів національного законодавства, але вимагає окрім того підтвердження будь-якого позбавлення свободи з точки зору статті 5, а саме, захисту особи від сваволі. Хоча не виключено, що поліція може правомірно використовувати певну тактику, наприклад, для кращого запобігання злочинній діяльності, з іншого боку, поведінка адміністрації, яка прагне дати впевненість шукачам притулку для того, щоб їх затримати, а потім вислати їх, як у даному випадку, не витримує критики щодо загальних принципів, проголошених Конвенцією або таких, що випливають із неї. Хоча формулювання повістки до поліцейської дільниці було неправильним, воно не було результатом недогляду, а, навпаки, було спрямоване на те, щоб заохотити якомога більшу кількість одержувачів виконати її. Перелік винятків з права на свободу у статті 5 § 1 є вичерпним, і лише вузьке тлумачення відповідає меті цього положення. Ця вимога також повинна бути відображена в достовірності повідомлень, таких як те, що було направлено заявникам, незалежно від того, чи зацікавлені особи легально перебувають у державі, чи ні. Той факт, що в контексті запланованої операції з вислання і з метою полегшення або ефективності, адміністрація вирішує свідомо обманювати людей, навіть тих, які перебувають на незаконному становищі, за допомогою повістки, аби отримати можливість позбавити їх свободи, не є, таким чином, сумісним зі статтею 5. Цей фактор слід враховувати стосовно питання про попереднє заперечення Уряду, розгляд якого був долучений до розгляду щодо суті. У цій справі адвокат заявників був поінформований про події та становище своїх клієнтів лише 1 жовтня 1999 року, о 22.30, що робило марним будь-яку скаргу до кримінального суду, оскільки, якби він звернувся до цього суду 4 жовтня, справа не могла бути розглянута раніше 6 жовтня, а заявники були вислані 5 жовтня. Проте, якість доступного засобу правового захисту, у розумінні статті 35 § 1, означає, що обставини, які навмисно створили органи влади, повинні бути такими, щоб відповідні особи мали реальну можливість вжити його, чого не відбулось у даному випадку. Тому попереднє заперечення Уряду має бути відхилене.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 5 § 2 – Після прибуття до поліцейської дільниці заявники були повідомлені про рішення про взяття під варту. У документі, наданому їм з цією метою, було зазначено, що згідно із Законом про іноземців це було вжито задля того, щоб перешкодити їм вчинити спроби уникнути вислання з території. Коли заявників заарештували в поліцейському відділенні, був присутній перекладач, який володів словацькою мовою, щоб повідомити їм про зміст усних і письмових повідомлень, зроблених їм, і, зокрема про документ, що наказує їх арешт. Навіть якщо ці заходи

як такі не були достатніми для того, щоб заявники могли результативно звернутись до суду, проте надана їм інформація відповідала вимогам цієї статті.

Висновок: відсутність порушення (одноголосно).

Стаття 5 § 4 – Аргументи Уряду перетинаються з аргументами, викладеними у якості попереднього заперечення щодо скарг за статтею 5 § 1, § 2 і § 4, тому необхідно звернутися до висновку, що заявники не змогли звернутись до палати кримінального суду. Відповідно, немає необхідності вирішувати, чи відповідає обсяг повноважень судової палати вимогам цієї статті.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 4 Протоколу № 4 – Для цілей цієї статті термін "колективний" означає будь-який захід, який зобов'язує іноземців, як групу, залишити країну, за винятком випадків, коли такий захід вживається після завершення та на підставі розумного і об'єктивного вивчення конкретної ситуації кожного з іноземців, які становлять групу. Це, однак, не означає, що там, де виконується остання умова, обставини, пов'язані з виконанням рішень про вислання, більше не відіграють жодної ролі в оцінці відповідності до статті 4 Протоколу № 4. У цій справі клопотання заявників про надання притулку були відхилені у березні та червні 1999 року на підставі їх особистої ситуації. Проте, оспорювані заходи з позбавлення свободи і вислання були вжиті відповідно до наказу залишити територію від вересня 1999 року, який базувався виключно на Законі про іноземців, без наступного посилання на особисте становище відповідних осіб, тобто на підставі того, що їхнє перебування в Бельгії перевищило три місяці. Не було зроблено жодних посилань ні на клопотання заявників про надання притулку, ні на рішення від березня та червня 1999 року. Хоча ці рішення супроводжувались наказом залишити територію, проте вони не дозволяли арештувати заявників. Вперше дозвіл на це було надано у наказі від вересня 1999 року на законодавчій підставі, що не мала стосунку до їхнього клопотання про надання притулку, але достатній, щоб призвести до запровадження оскаржуваних заходів. З огляду на вищевикладене і велику кількість осіб одного походження, які зазнали такої ж долі, що й заявники, ця процедура не є такою, щоб виключити будь-які сумніви щодо колективного характеру оскаржуваного вислання. Ці сумніви посилюються низкою обставин, включно з тим, що перед даною операцією політичні органи оголосили про такі операції і доручили компетентному державному органу виконати їх, що всі зацікавлені особи були одночасно викликані до поліцейської дільниці, що накази залишити територію та про арешт мали однакове формулювання, що зацікавленим особам було дуже важко зв'язатися з адвокатом, і, нарешті, процедура надання притулку ще не була завершена. Зрештою, на жодному етапі періоду від скликання зацікавлених осіб до поліцейської дільниці до їх вислання, процедура, що застосовувалася, не давала достатніх гарантій, що свідчили б про реальне та диференційоване врахування індивідуальної ситуації кожної із зацікавлених осіб.

Висновок: порушення (чотири голоси проти трьох).

Стаття 13 – Ефективність засобів правового захисту, передбачених цією статтею, передбачає, що вони можуть перешкоджати виконання заходів, які суперечать Конвенції, і наслідки яких потенційно незворотні. Таким чином, стаття 13 виключає можливість здійснення таких заходів ще до розгляду національними органами влади їх відповідності до Конвенції. Проте, Договірні держави користуються певною можливістю розсуду щодо способу дотримання своїх зобов'язань за статтею 13. У даній справі Державна Рада мала розглянути скарги заявників щодо суті у рамках поданої ними скарги про скасування правового акту. З огляду на час, необхідний для проведення такого розгляду, і з огляду на те, що їм загрожувало вислання, заявники долучили до своєї скарги про скасування клопотання про звичайне

призупинення. На думку Уряду, заявники повинні були подати заяву про невідкладне призупинення. Проте, заява про звичайне призупинення є частиною провадження, яке, згідно з документом, долученим до рішення від червня 1999 року, було доступне для заявників для оскарження. Знаючи, що згідно з цим рішенням, заявники мали лише п'ять днів, щоб залишити національну територію, що звичайне призупинення дії не є самостійним, і що Державна Рада має сорок п'ять днів, щоб постановити рішення щодо такої скарги, просте згадування її серед доступних засобів правового захисту було принаймні таким, що викликало плутанину для заявників. В той же час скарга про невідкладне призупинення також не могла спричинити призупинення. Уряд підкреслює, що голова палати може у будь-який час викликати сторони і, у разі необхідності, наказати призупинення наказу про вислання до його виконання, оскільки адміністрація не зобов'язана чекати на рішення Державної Ради, аби розпочати вислання. Щоб запобігти цьому, Державна Рада ухвалила інструкції, які передбачають, зокрема, що у випадку заяви про невідкладне призупинення, секретар суду звертається до Управління з питань іноземців, щоб перевірити очікувану дату репатріації і взяти її до уваги. Така система вимагає двох зауважень. По-перше, не можна виключати, що коли призупинення надається за проханням на індивідуальній основі, у ньому може бути помилково відмовлено, якщо, наприклад, рішення про вислання згодом буде анульоване щодо суті через недотримання Конвенції. Таким чином, правовий засіб, вжитий відповідною особою, не матиме ефективного характеру, якого вимагає стаття 13. По-друге, навіть якщо цей ризик помилки є незначним, видається, що адміністрація не зобов'язана призупиняти виконання заходу вислання, доки триває невідкладне провадження, навіть протягом мінімального періоду, який дозволив би Державній Раді ухвалити рішення. Більше того, саме Державна Рада повинна довідатися про наміри адміністрації щодо передбачуваного вислання і діяти відповідно до цього, але, здається, ніщо не зобов'язує її робити це. Нарешті, з цією метою саме на підставі звичайних внутрішніх інструкцій секретар Державної Ради вступає в контакт з адміністрацією, не знаючи про наслідки можливого упущення. Зрештою, заявник не має жодних гарантій, що Державна Рада та адміністрація дотримуватимуться у всіх випадках наведеної практики, до того ж, *a fortiori*, немає певності, що Державна Рада постановить рішення чи проведе засідання до його вислання, або що адміністрація дотримається мінімально розумного часу. Це занадто невизначені умови для виконання вимог статті 13. Що стосується переповненості функцій Державної Ради та ризиків зловживань, стаття 13 зобов'язує Договірні держави організувати свої судові органи у такий спосіб, щоб дозволити їм виконувати вимоги цього положення, і необхідно підкреслити важливість цієї статті для підтримки субсидіарного характеру системи Конвенції. Як висновок, заявники не мали засобу правового захисту, що відповідав би вимогам статті 13, а заперечення щодо скарги про порушення статті 4 Протоколу № 4 має бути відхилене.

Висновок: порушення (чотири голоси проти трьох).

Стаття 41: Суд присудив 10000 євро (EUR) на відшкодування моральної шкоди і 9000 EUR на відшкодування видатків і витрат.